

Memorandum FEDERALE VERKIEZINGEN 2007

DE ROL VAN DE
OVERHEID INZAKE

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD INVESTEREN

Inhoudsopgave

Inleiding

Investeren in een leefbare toekomst

3

1. Stel grenzen

4

1.1 Aan onaanvaardbare investeringen

4

1.2 Aan publieksmisleiding

4

1.2.1 Inzake Maatschappelijk Verantwoord Investeren

4

1.2.2 Inzake mainstream-financieringspraktijken

5

2. Geef het goede voorbeeld

6

2.1 Investeer zelf Maatschappelijk Verantwoord

6

2.2 Introduceer Maatschappelijk Verantwoord Investeren in partnerschappen

7

2.2.1 De Nationale Loterij, het Kringloopfonds en anderen...

7

2.2.2 De Delcredere-dienst e.a.

8

2.3 Maak goede voorbeelden bekend

8

2.4 Versterk NGO-netwerken en het middenveld

8

3. Zorg voor meer transparantie

9

3.1 Implementeer en stuur de bestaande reglementering

10

3.2 A level playing field: transparantieplicht voor alle financiële producten

10

3.3 Maak werk van een transparante portefeuille

11

3.4 Zorg voor transparantie van het stemgedrag

11

4. Versterk de solidaire economie

12

4.1 Zorg voor een soepele toegang tot de kapitaalmarkt voor solidaire initiatieven

12

4.2 Maak werk van een efficiëntere en rechtvaardiger fiscaliteit

12

4.3 Maak werk van een apart juridisch statuut voor solidaire financiers en solidaire initiatieven

13

4.4 Garandeer de continuïteit van het Kringloopfonds

14

4.5 Faciliteer de toegang tot risicokapitaal

14

4.6 Garandeer een degelijke toegang tot basisbankdiensten

14

4.7 Creëer een aangepast bankstatuut voor solidaire financiers en initiatieven

15

4.8 Stimuleer het beleggen in niet-beursgenoteerd Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

16

5. Internationaliseer

17

5.1 Promoot het financieringsverbod op anti-persoonsmijnen en clustermunitie

17

5.2 Wees terughoudend t.a.v. multilaterale investeringsakkoorden

17

5.3 Maak werk van een rechtvaardiger en efficiëntere fiscaliteit op Europees niveau

18

6. Doe het niet alleen: overleg

19

Inleiding

Investeren in een leefbare toekomst

EEN ACTIEPLAN VOOR DE FEDERALE OVERHEID

Ons financieel vermogen is nog nooit zo groot geweest en blijft groeien. De wijze waarop we deze middelen inzetten is cruciaal voor onze toekomst. Financieel rendement kan niet de enige norm zijn die ons spaar- en beleggingsgedrag bepaalt. Dat is niet verzoenbaar met duurzame ontwikkeling.

Indien we louter gaan voor naakte winsten, maken we geen bezwaar tegen het financieel (via ons spaar- en beleggingsgeld) versterken van ongewenste praktijken, zoals dictaturen en bedrijven die mensenrechten overtreden, die de aarde onleefbaar maken, die er belang bij hebben dat conflicten gewapenderhand aangepakt worden, die massaal belastingen ontduiken... Op deze manier ondergraven we een leefbare samenleving.

Daarom is meer Maatschappelijk Verantwoord Investeren (MVI) noodzakelijk. Dit betekent dat we rekening moeten houden met sociale, ecologische en ethische criteria in ons spaar- en beleggingsgedrag. Dat kan door grenzen te stellen en door positieve keuzes te maken voor initiatieven die pro-actief sociale, ecologische en ethische criteria integreren in hun manier van werken. Duurzame ontwikkeling is de uitdaging voor de 21^e eeuw, bedrijven die dat begrepen hebben vormen zeer verantwoorde investeringsdoelen.

Maatschappelijk Verantwoord Investeren wint langzaam terrein. De MVI-markt heeft intussen ook bewezen dat MVI niet ten koste hoeft

te gaan van het financieel rendement. Al jaren stijgt dan ook het aantal aangeboden producten, de volgens MVI-principes belegde geldvolumes en het aantal klanten. Maar er is nog veel ruimte en behoefte aan vooruitgang. De federale overheid speelt hierin een belangrijke rol, die we hebben samengebracht onder volgende acties:

1. **Stel grenzen**
2. **Geef het goede voorbeeld**
3. **Zorg voor meer transparantie**
4. **Versterk de solidaire economie**
5. **Internationaliseer**
6. **Doe het niet alleen**

Met dit Memorandum doen Netwerk Vlaanderen en Réseau Financement Alternatif een oproep aan de toekomstige regering om in haar beleid de principes van Maatschappelijk Verantwoord Investeren toe te passen. Bijna alle overheidsbeslissingen hebben een 'geld-kant' waardoor MVI alle beleidsdomeinen omvat. We vragen dan ook van de overheid dat ze de wijze waarop ze met gemeenschapsgeld omgaat, in al haar facetten aftoetst aan de maatschappelijke consequenties.

1

Stel grenzen

1.1 Aan onaanvaardbare investeringen

Positief

Tijdens de aflopende legislatuur heeft België paal en perk gesteld aan de financiering van bedrijven die betrokken zijn bij de handel of productie in anti-persoonsmijnen en clustermunities.

Maar...

Ook andere wapensystemen zijn in tegenpraak met een vreedevolle samenleving, het humanitair recht en/of door België ondertekende internationale verdragen. We vernemen in eerste instantie: wapens met verarmd uranium en nucleaire wapens.

Niet enkel de wapenindustrie zorgt voor onverantwoord geldgewin ten koste van een duurzame samenleving. Natuurlijk erfgoed uitputten, de aarde tot broeikas maken, mensenrechten schenden... zijn andere activiteiten waar onverantwoord geldgewin mee verbonden is.

Bovendien is de wet die de financiering van bedrijven betrokken bij anti-persoonsmijnen en clustermunities verbiedt, nog niet volledig operationeel.

We vragen

- * een **financieringsverbod** voor andere wapensystemen. In eerste instantie voor wapens met verarmd uranium en nucleaire wapens
- * een **kaderwet** die de ergste vormen van geldgewin ten koste van de medemens of de na-

tuur verbiedt, die op basis van objectieve sociale en ecologische criteria grenzen stelt aan toegestaan geldgewin (dus niet enkel voor de wapenindustrie). Het respect voor de, door de overheid ondertekende internationale akkoorden, kan voor de uitwerking van deze kaderwet een vertrekpunt zijn

- * een **degelijke implementatie** en **controle** van het **financieringsverbod** voor **anti-persoonsmijnen** en **clustermunitie**. De lijst van bedrijven waarin niet meer geïnvesteerd mag worden, moet openbaar en kwaliteitsvol zijn. Controle op de naleving van de wet moet degelijk zijn.

1.2 Aan publieksmisleiding

1.2.1 Inzake Maatschappelijk Verantwoord Investeren

Wie vandaag een financieel product op de markt brengt, bepaalt zelf wat maatschappelijk verantwoord duurzaam of ethisch, is. Er zijn ook geen specifieke transparantievereisten voor MVI-producten. Gevolg is willekeur en verwarring.

Positief

De sector is zich ten dele van dit probleem bewust. Eurosif heeft de Transparancy Guidelines uitgewerkt. The Association for Independent Corporate Sustainability and Responsibility Research (AI CSRR) heeft een kwaliteitsstandaard en transparantiematrix gelanceerd. BEAMA heeft een soort normering uitgewerkt. Ook binnen Belsif is een werkgroep normering actief.

Maar...

De Transparency Guidelines (TG) zijn belangrijk voor experts, maar niet aangepast aan consumentenbehoeften. De rapporteringen volgens de TG zijn erg technisch en bevatten geen consumentvriendelijk overzicht. Bovendien hebben de TG geen of onvoldoende aandacht voor een aantal cruciale productdifferen-tiërende producteigenschappen, zoals een ge-detailleerde omschrijving van de gebruikte uit-sluitingscriteria, de mate waarin het duurzaam-hedsonderzoek een selectie doorvoert binnen de onderzochte bedrijven, de bekendmaking van de lijst van bedrijven waarin geïnvesteerd mag worden... De normering van BEAMA is voornamelijk vormelijk. Vraag is of er een onafhankelijke controle is en of de criteria op alle effecten toegepast worden. Zowel inhoudelijk als methodologisch is deze 'normering' zwak.

De kwaliteitsstandaard van AI CSRR focust zich voornamelijk op de kwaliteit van het onderzoek en gaat op het vlak van gewenste methodologie en deontologie ook veel verder dan BEAMA. De standaard blijft evenwel inhoudelijk ook erg vrijblijvend.

Investeren in producenten van controversiële wapens of in bedrijven die systematisch betrokken zijn bij ernstige en bewezen mensenrechtenschendingen, vormen geen belemmering om de 'kwaliteitsstandaard' te bekomen of om door BEAMA als duurzaam product beschouwd te worden.

We vragen

- * een overheid die zich **voldoende laat informeren** en **voldoende kritisch staat** t.o.v. deze initiatieven die vooral door direct commercieel belanghebbenden zijn uitgewerkt
- * een overheid die duidelijk maakt dat ze **dege-lijke transparantie** en **normering** onontbeerlijk vindt en dat ze deze i.s.m. de sector en het middenveld uitwerkt.

1.2.2 Inzake mainstream-financieringspraktijken

Positief

Meer en meer financiële instellingen erkennen dat ze een maatschappelijke rol te vervullen hebben en nemen deze rol op in hun onder-nemingsprincipes. Het merendeel van de Bel-gische grootbanken heeft de afgelopen jaren haar investeringsbeleid t.a.v. de wapenindu-strie aangescherpt. Ze hebben ook het respect voor de mensenrechten ingeschreven in hun ondernemingsprincipes.

Maar...

De aanscherping van het wapeninvesterings-beleid betreft vooral enkele controversiële wa-pensystemen en betreft meestal slechts een deel van de door hen aangeboden producten. De vaststellingen uit de onderzoeken van Net-werk Vlaanderen, staan in schril contrast met wat de principes en de communicatie over de toegepaste praktijk, de consument doen ge-loven. Zo staan de mooie business principles m.b.t. mensenrechten, het investeren in zeer controversiële, bij mensenrechtenschendingen betrokken bedrijven, niet in de weg. Als klan-ten hun bank bevragen over de aanwezigheid van investeringen in controversiële wapensyste-men, in het mainstream-investeringsbeleid van de bank, krijgen ze een antwoord dat ontwijkend, nietszeggend, misleidend of ronduit leu-genachtig is.

We vragen

- * **overleg** met de overheid over mogelijke acties om tot **betere informatieverstrekking** te komen. De actueel door ons toegepaste metho-dieken: het publiek bekendmaken van slechte en goede praktijken en het voeren van gespreken met banken, zullen pas een optimaal re-sultaat leveren als er samenwerking is met de overheid
- * een **gesprek** over **bijkomende acties** waarin ook de **overheid een rol opneemt**: gaande van een responsabilisering van de sector, over het uitbreiden van de bevoegdheden van de CBFA, tot het opleggen van extra verplichtin-gen en het zetten van gerechtelijke stappen we-gens bedrieglijke communicatie.

Geef het goede voorbeeld

2.1 Investeer zelf Maatschappelijk Verantwoord

We vragen een overheid die rekening houdt met sociale, ecologische en ethische criteria in haar spaar- en beleggingsgedrag.

Door als overheid meer te beleggen in bedrijven die extra aandacht hebben voor deze criteria:

- * worden gemeenschapsmiddelen georiënteerd in een duurzame richting
- * toont de overheid dat ze van bedrijven ethische, sociale en ecologische meerwaarden verwacht
- * geeft de overheid aan de particuliere en institutionele investeerders het signaal dat MVI zowel financieel als maatschappelijk een aan te bevelen vorm van investeren is.

Positief

De aftredende regering heeft Maatschappelijk Verantwoord Investeren ingeschreven in het federaal actieplan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO).

Maar...

We hebben sterk de indruk dat tijdens de afgelopen legislatuur MVI vanwege de overheid niet echt door alle partijen gedragen werd. Het federaal actieplan MVO voorziet in concrete stimulerende acties, maar is verder vrijblijvend doordat het geen concrete resultaatsdoelstellingen oplegt.

MVI is een groeiemarkt. Financiële instellingen zien brood in MVI. Deze verruimde aandacht

biedt kansen maar heeft ook schaduwzijden. De onderzoeksdiensten die verbonden zijn aan de drie grootbanken, bepalen intussen de MVI-criteria voor meer dan 90% van de volgens MVI-principes, belegde gelden in België. Uit de onderzoeken van Netwerk Vlaanderen blijkt dat dit tot een volumestijging, maar ook tot uitholling en normvervaging leidt. De visie van één maatschappelijke stakeholder m.n. de vermogensbeheerder wordt zeer overheersend. Het middenveld krijgt hoogstens een vrijblijvende adviserende rol in adviesraden en onafhankelijke onderzoekers worden gedegradeerd tot leveranciers van data m.b.t. criteria die vermogensbeheerders vastleggen.

Het respect voor wetgeving (anti-trustwetten, belastingontduiking, consumentenbedrog, milieuoveroordelingen...) is niet bij alle MVI-producten even belangrijk, net zo min als het respect voor mensenrechten en andere internationale akkoorden en verdragen. De overheid kan voor de middelen die ze zelf belegt, uitdrukkelijk kiezen voor producten die hier wel voldoende rekening mee houden.

Verder geven we ook aan dat MVI op de Belgische markt voornamelijk investeert in beursgenoteerde effecten. Het is geen verstandige optie om onze financiële toekomst (bijv. onze pensioenen) al te zeer afhankelijk te maken van beursgrillen. Het gros van de bedrijven is bovendien niet beursgenoteerd en geniet dus niet mee van de verhoogde aandacht voor MVI en dat terwijl zij instaan voor het merendeel van de tewerkstelling.

Vele overheidsmiddelen zijn momenteel belegd in overheidsobligaties. Voor alle duidelijkheid: het is oké om te beleggen in overheden die goed scoren op een reeks sociaal, ecologische en ethische indicatoren. Belangrijk daarbij is wel dat ze een aantal minima criteria respecteren m.b.t. het respecteren van mensenrechten (zoals geen dictaturen). Bovendien is beleggen in overheden, beleggen in vastrentende effecten, wat het beleggingsrisico laag houdt. We vragen geen verschuiving van beleggingen in verantwoorde overheden naar, op MVI gescreende, beursgenoteerde, politiek ongrijpbare, multinationale bedrijven.

We vragen

- * dat de komende regering MVI uitdrukkelijk **inschrijft** in het **regeerakkoord**
- * een **beleid** dat zich durft te **engageren**, dat zichzelf targets durft op te leggen
- * dat de overheid een groeipad uittekent waardoor gradueel meer overheids gelden volgens sociale, ecologische en ethische criteria belegd worden. Concreet kan dit o.m. gerealiseerd worden via de gelden van pensioenfondsen van werknemers in dienst van of gesubsidieerd door de overheid.

Ook belangrijk is een **kwaliteitsvol beleid**. Dit betekent een overheid die zich als actieve richtinggevende actor opstelt en die niet louter opteert voor wat de MVI-markt reeds aanbiedt. De overheid dient zelf een kwaliteitsvol beleggingsbeleid te ontwikkelen met eigen accenten die meer rekening houden met haar eigen opdrachten. Deze kunnen inhouden:

- * een positieve keuze voor bedrijven en initiatieven die pro-actief meewerken aan de realisatie van sociale, ecologische en ethische akkoorden en overeenkomsten (actief bijdragen aan Kyoto-protocol en Millenniumdoelstellingen, pro-actief sociaal beleid m.b.t. integratie van kansengroepen en respect voor mensenrechten...)
- * een bewuste keuze voor obligaties van overheden die goed scoren op een reeks sociaal, ecologische en ethische indicatoren
- * ook te investeren in niet-beursgenoteerde initiatieven die zich inschrijven in een meerwaarden of solidaire economie
- * duidelijke grenzen te hanteren: geen investeringen in activiteiten die niet met duurzame ont-

wikkeling te verzoenen zijn (wapens, kernenergie, zeer schadelijke stoffen volgens de wereldgezondheidsorganisatie...), geen investeringen in bedrijven die tegenwerken (wetten en internationale akkoorden met voeten treden; mensenrechtenschendingen, omkoping en corruptie, fiscale fraude...)

- * risicospreiding
- * kwaliteitsvol onderzoek
- * de gehanteerde duurzaamheidscriteria en de effecten waarin belegd mag worden, publiek bekend te maken
- * een externe onafhankelijke controle op de beleggingen
- * de betrokkenheid van het middenveld bij de bepaling en opvolging van de criteria
- * voldoende aandacht voor sociale rechtvaardigheid en gelijkheid, wanneer er voordelen verbonden worden aan het verwerven van MVI-producten (bijv. niet enkel voor kaderleden, geen hoge toetredingsdrempel, geen vergroting van de kloof tussen arm en rijk,...)
- * het stemrecht dat verbonden is aan het aandeelhouderschap, op een transparante manier te gebruiken om MVO, binnen de bedrijven waar men aandeelhouder is, te stimuleren.

De hierboven vernoemde kwaliteitsvereisten dienen ook gebruikt te worden om eventuele normeringsvoorstellen m.b.t. ethische of duurzame financiële producten aan te toetsen.

2.2 Introduceer Maatschappelijk Verantwoord Investeren in partnerschappen

2.2.1 De Nationale Loterij, het Kringloopfonds en anderen...

Positief

De Nationale Loterij besliste haar gelden duurzaam te beleggen. Ook het pensioenfonds van de senaat koos ervoor een deel van de gelden volgens MVI-principes te beleggen. Het Energiebesparingsfonds en het Kringloopfonds kozen voor een duurzame beleggingsstrategie voor zowel hun feitelijke beleggingen als voor de belegging van hun reserves.

We vragen

- * dat deze voorbeelden navolging krijgen, maar ook een degelijke implementatie
- * dat ook **andere middelen** die de **overheid** mede **beheerd, duurzaam belegd** worden.

2.2.2 De Delcredere-dienst e.a.

De Nationale Delcredere-dienst, Finexpo en de Belgische Maatschappij voor Internationale Investerings faciliteren activiteiten van ondernemers in het buitenland. Met overheidsgeld verzekeren ze kredietrisico's en/of verlenen ze financiële steun.

Positief

Actiepunt twee van het federaal actieplan MVO voorziet o.m. in acties om te komen tot meer transparantie en het uitwerken van procedures, waardoor nagegaan kan worden of een dossier voldoet aan de criteria, gesteld in de internationale verbintenissen van België.

We vragen

- * een door de overheid, in overleg met o.m. NGO's, **uitgewerkt beleid** dat **sociale, ecologische** en **ethische criteria integreert**. Hierdoor zou geen steun meer verleend mogen worden, indien niet aan de verplichtingen uit internationale mensenrechten- en milieuverdragen voldaan is
- * om het **voorbeeld van Oostenrijk** te volgen en **geen steun** meer te **verlenen aan wapenproducenten**. De internationale wapencontroles zijn zo lek als een mandje
- * dat de vernoemde overheidsdiensten de **gesteunde projecten bekendmaken** en **proactief opvolgen**.

2.3 Maak goede voorbeelden bekend

Vertel de burger dat de overheid werk maakt van een mens- en milieuvriendelijke samenleving. Maak concrete positieve stappen bekend.

2.4 Versterk NGO-netwerken en het middenveld

Als actor in de civiele ruimte, tussen overheid, markt en burger is het middenveld een belangrijke partner. Zij maken het maatschappelijk debat over de rol van geld mogelijk en kunnen noodzakelijke dwarsverbindingen creëren. Geld is meer dan een consumentenmaterie, het gaat om maatschappelijke keuzes, om burgerschap.

We vragen

- * de rol van het middenveld en NGO's te erkennen
- * in de nodige middelen te voorzien, zodat het middenveld en NGO's hun rol terdege kunnen opnemen (ook internationaal)
- * om een vorderingsrecht voor verenigingen in functie van hun maatschappelijke doelstellingen
- * het middenveld een volwaardige rol te geven, in het stimuleren, opvolgen en afbakenen van MVI.

Zorg voor meer transparantie

Wat doen financiële instellingen met onze centen? Het is de centrale vraag in de Netwerkcampagne 'Mijn Geld. Goed Geweten'. Uit de rapporten die deze campagne vergezellen, blijkt duidelijk dat onze centen vaak aangewend worden om te investeren in zaken waar we niet achter staan, zoals controversiële wapenproducten en bedrijven betrokken bij mensenrechtenschendingen. Dit zijn zaken waar de burger lang niet altijd van op de hoogte is.

Wanneer u in de krant leest dat...

Wanneer u in de krant leest dat de Amerikaanse energiereus Enron op de fles gaat en de aandeelhouders wellicht naar hun centen kunnen fluiten, weet u dan of u zelf getroffen wordt? Wellicht denkt u van niet, omdat u geen aandelen van dit bedrijf bezit. De actuele financiële wereld zit evenwel ingewikkelder in elkaar. Want misschien hebben de verzekeringen die u heeft afgesloten hun reserves voor een deel in dit bedrijf belegd. Misschien heeft uw pensioenfonds wel direct of indirect belegd in dit bedrijf. Misschien heeft uw bank via een buitenlandse dochter wel belangrijke kredieten verstrekt die ze niet kan terugvorderen. Misschien moet ze die op een andere manier terugverdienen, via duurdere dienstverlening aan u bijvoorbeeld. De kans dat u hiervan op de hoogte bent, is zowat onbestaande. De financiële wereld wordt dusdanig ingewikkeld, dat de afstand tussen ons geld en waar het dan uiteindelijk voor gebruikt wordt, steeds groter wordt. Dit leidt tot een toenemende non-transparantie en vooral tot

een toenemende vervreemding en onmacht van de burgers en de politiek. Dit gebrek aan transparantie verhoogt de macht van financiële technocraten, die louter oog hebben voor rendementen vooral op korte termijn. Vanuit democratisch oogpunt is dit een zeer zorgwekkende evolutie.

Wist u dat...

Wist u dat China een grote schuldeiser van de Verenigde Staten is? De VS leeft boven zijn stand en om dat in stand te houden maken ze zich zeer afhankelijk. Geen wonder dat VS geen vuist maakt tegen de mensenrechtensituatie in China. De winsthonger van vele Amerikanen leidt ertoe dat ze hun geld investeren in bedrijven met slechte arbeidsomstandigheden maar hoge winstbeloftes. Winsten die gerealiseerd zijn via goedkope producten waarmee de Amerikaanse markt overspoeld wordt en waardoor vele Amerikaanse vestigingen moeten sluiten. Stel dat financiële analisten verwachten dat vooral in landen als China en Saoedi-Arabië grote winsten te realiseren zijn, vindt u dan dat zij zomaar het rendement van uw geld afhankelijk mogen maken van praktijken toegestaan door deze landen? Een groeiend aantal mensen vindt van niet. Ze geven te kennen dat ze wel een zo groot mogelijk rendement wensen, maar niet ten koste van alles. Ze kiezen andere beleggingsvormen indien ze weten hoe ze kunnen vermijden dat hun rendement gerealiseerd wordt via de uitbuiting van kinderen, arbeiders of de natuur.

De vrijheid om wereldwijd te investeren bestaat al lang, maar dat bij die verworven vrijheden ook extra verantwoordelijkheden horen, dringt maar traag door. Een vereiste is dat transparant gerapporteerd wordt over de wijze waarop die extra vrijheden gebruikt worden.

Samengevat: **meer transparantie**

- * brengt informatie bij een grotere groep stakeholders
- * maakt verschillen zichtbaar waardoor klanten bewust voor een bepaald product kunnen kiezen, waardoor concurrentie ook op het vlak van MVO kan spelen
- * draagt bij tot een beter onderbouwd maatschappelijk debat over de maatschappelijke rol van financiële instellingen
- * doorbreekt het kennismonopolie van zij die betrokken en direct belanghebbende zijn
- * zorgt ervoor dat de nodige gegevens ter tafel kunnen komen, zodat met kennis van zaken de juiste beleidsmatige beslissingen genomen kunnen worden
- * is een belangrijke sleutel tot veranderingen in het bank- en financiewezen

3.1 Implementeer en stuur de bestaande reglementering

Positief

De wet op de aanvullende pensioenen verplicht de betrokken pensioenfondsen hun beleggingsstrategie op lange en korte termijn bekend te maken. Dat geldt ook voor de mate waarin er rekening wordt gehouden met sociale, ethische en leefmilieu aspecten. Een gelijkaardige verplichting werd ook opgelegd aan Collectieve Beleggingsfondsen. Actie dertien van het federaal actieplan MVO voorziet in een evaluatie.

Maar...

De evaluatiestudie wordt toevertrouwd aan de ICDO werkgroep MVI. Tegen eind juni 2007 legt deze haar conclusies en aanbevelingen voor. Van enige consultatie van gespecialiseerde middenveldorganisaties, zoals Netwerk Vlaanderen of Réseau Financement Alternatif, is tot op heden geen sprake.

We vragen

een voldoende ruime **consultatie** die nagaat:

- * of de opgelegde verplichtingen effectief ook nagekomen worden

- * hoe de klant de kwaliteit van de verstrekte info beoordeelt
- * of de verstrekte informatie in overeenstemming is met de toegepaste praktijk.

3.2 A level playing field: transparantieplicht voor alle financiële producten

Ook andere financiële producten of instellingen moeten verplicht worden om bekend te maken of en hoe ze sociale, ethische en ecologische criteria gebruiken bij hun investeringen. Een spaarder, een klant van een verzekeringsproduct... allen hebben immers recht te weten wat er met hun geld gebeurt.

Positief

- * Actie dertien van het federaal actieplan MVO voorziet in een uitbreiding van de transparantieplicht voor andere financiële producten
- * Actie negen van het federaal actieplan MVO voorziet in acties om te komen tot meer duurzaamheidsverslaggeving bij beursgenoteerde ondernemingen, overheidsbedrijven en KMO's.

Maar...

Actie dertien vraagt een advies van de CBFA en voorziet onvoldoende in een degelijke consultatie van gespecialiseerde middenveldorganisaties. Het zou immers niet de eerste keer zijn dat de CBFA de onwil van de financiële sector indekt, via een advies dat louter op technische en andere problemen wijst, maar geen constructieve oplossingen biedt. Een slecht sociaal of ecologisch beleid kan impact hebben op de shareholders value. Bedrijven die effecten aanbieden moeten hun beleid ter zake bekend maken. Dat was alvast de mening van de aanwezigen op de consultatiedagen van de stakeholders.

Actie negen van het actieplan is op dit vlak veel vrijblijvender. Bedrijven hebben de vrijheid om wereldwijd vestigingen uit te bouwen. Bij deze verworven vrijheden horen extra verantwoordelijkheden. Een minimum dat verwacht mag worden is dat men verantwoording (transparantie) aan de dag legt over de wijze waarop men die verantwoordelijkheden opneemt. Het plan voorziet niet in een transparantieplichting. De CBFA zal een werkgroep opzetten die onderzoekt hoe beursgenoteerde ondernemin-

gen worden aangezet om aan duurzaamheidsverslaggeving te doen.

We vragen

- * dat de overheid meer **partners uit het middenveld inschakelt** bij de uitwerking
- * een **transparantieplichting voor alle financiële producten**
- * dat het **prospectus** (zeker van beursgenoteerde bedrijven) en de periodieke verslaggeving **dient te rapporteren over de wijze waarop het bedrijf zijn sociale, ethische en ecologische verantwoordelijkheid opneemt** (inclusief op het vlak van zijn investeringspolitiek)
- * een **verplichte duurzaamheidsverslaggeving voor beursgenoteerde bedrijven.**

3.3 Maak werk van een transparante portefeuille

Positief

Collectieve beleggingsfondsen dienen de samenstelling van hun portefeuille publiek bekend te maken.

Maar...

Op elk potje confituur dat de consument uit de rekken haalt, kan hij in detail lezen wat de inhoud ervan is. Voor financiële producten is dat nog niet het geval. De inhoud van financiële producten zijn de concrete effecten waarin belegd wordt. Beleggen is niet zonder risico, dat geldt zowel voor financieel als voor maatschappelijk niveau. De samenleving en de consument dienen op de hoogte te zijn van de risico's die ze lopen. Het gebrek aan transparantie van vele financiële producten maakt dit momenteel onmogelijk.

Tak23 verzekeringsproducten en beleggingsfondsen zijn zeer gelijkaardige producten. De beleggingsfondsen dienen hun portefeuille bekend te maken, de verzekeringsproducten niet. Dat is een concurrentiebevoordeling van het verzekeringswezen t.a.v. vermogensbeheerders.

Banken stellen dat ze hun kredieten niet kunnen bekend maken omwille van hun discretieplicht. We wijzen er op dat dit een plicht is die ze zichzelf opleggen en waar ze dus ook zelf van kunnen afstappen. Dat is wat Triodos Bank overigens doet. De kredieten die door banken toegestaan worden aan bedrijven zijn trouwens gekend, met name bij de centrale voor kredieten

aan ondernemingen (CKO). De gegevens zijn evenwel niet voor het publiek of voor verenigingen toegankelijk.

We vragen

- * een **veralgemening van de verplichting voor financiële instellingen om hun portefeuille bekend te maken, voor alle financiële producten**
- * het **publiek maken van de gegevens uit de centrale voor kredieten aan ondernemingen** i.v.m. transparantie van kredieten.

3.4 Zorg voor transparantie van het stemgedrag

Positief

Financiële instellingen maken meer en meer gebruik van het stemrecht dat verbonden is aan de aandelen die ze bezitten of beheren. De samenleving en de klanten van deze instellingen hebben recht om te weten of en hoe financiële instellingen sociale, ethische en ecologische criteria gebruikt hebben bij de uitoefening van hun stemrechten.

Maar...

Financiële instellingen argumenteren dat ze investeringen in controversiële bedrijven aanhouden, omdat dit hen toelaat invloed uit te oefenen op deze bedrijven. In sommige gevallen kan dit een valabel argument zijn. In het merendeel van de gevallen is het evenwel slechts een alibi om te blijven geld verdienen aan maatschappelijk schadelijke praktijken. Men doet immers geen inspanningen. Onderscheid maken tussen 'een valabel alternatief' en 'alibi' is evenwel zeer moeilijk daar de wijze waarop men van zijn stemrecht gebruik, maakt niet of onduidelijk bekend gemaakt wordt.

We wijzen er ook op dat institutionele beleggers en hefboomfondsen bedrijven meer en meer onder druk zetten om korte termijn rendementen te realiseren. Meer en meer bedrijfsleiders doen hierover hun beklag.

We vragen

- * financiële instellingen verplicht te stellen om hun stemgedrag publiek te maken. Financiële instellingen dienen te vermelden of en hoe ze bij de uitvoering van hun stemrechten rekening gehouden hebben met sociale, ecologische en ethische aspecten.

4

Versterk de solidaire economie

In de solidaire economie staan waarden als respect voor het milieu, democratisch bestuur en voorrang van arbeid op kapitaal en dienstverlening aan de gemeenschap centraal. Deze economie is solidair met kansengroepen, met het milieu en de samenleving waarin ze actief is. Investeerders in de solidaire economie matigen hun financiële hebzucht en hun streven naar winstmaximalisatie. Woekerwinsten worden niet beoogd. De investeerders zijn realistisch genoeg om te beseffen dat investeren in een schoner milieu, aangepaste tewerkstellingsprojecten of producten en diensten die voorzien in basisbehoeften aan betaalbare prijzen soms samengaat met meer winst, maar lang niet altijd. Ze zijn bereid in te leveren op hun financiële verwachtingen in ruil voor extra maatschappelijke meerwaarden. We vragen de overheid om het investeren in een solidaire economie meer te faciliteren.

4.1 Zorg voor een soepele toegang tot de kapitaalmarkt voor solidaire initiatieven

De in 2006 gestemde prospectuswet wijzigt de voorwaarden die worden opgelegd aan bedrijven en organisaties die leningen en aandelen willen ophalen bij de bevolking.

Maar...

De gevolgen van de wet voor vzw's en voor bedrijven die tussen de 100.000 euro en 2,5 miljoen euro willen ophalen zijn onduidelijk. We wijzen er ook op dat de maatschappelijke meerwaarde van not-for-profit initiatieven

groot is en het risico dat ze de belegger zullen oplichten uit winstbejag klein is.

Wij vragen

- * meer **duidelijkheid** en **rechtszekerheid** voor wie meer dan 100.000 euro en minder dan 2,5 miljoen euro wil ophalen
- * dat bij de **implementatie** van de **prospectuswet soepeler voorwaarden** gehanteerd worden voor **not-for-profit initiatieven** met sociale, ethische en ecologische doelstellingen.

4.2 Maak werk van een efficiëntere en rechtvaardiger fiscaliteit

Een efficiëntere fiscaliteit kan de consument oriënteren naar producten en diensten die duurzaam zijn, door ecologische producten goedkoper te maken bijvoorbeeld. Indirect zorgt dit voor een betere concurrentiepositie van initiatieven die deze producten en diensten aanbieden. Dat maakt ze bovendien interessanter voor investeerders. Een efficiëntere fiscaliteit zal bedrijven met een pro-actief sociaal-ecologisch beleid minder belasten. Dat maakt het weer interessanter voor investeerders.

Een efficiëntere fiscaliteit zorgt ook voor alternatieven voor de te hoge lasten op arbeid. Hoge arbeidslasten resulteren in meer werkloosheid. Te lage lasten op kapitaal veroorzaken een groeiende kloof tussen arm en rijk. En een duale samenleving met veel werklozen is een slecht en onrechtvaardig georganiseerde samenleving. Het gebruik van arbeid dient goedkoper te worden en het gebruik van het

milieu en het bezitten of verwerven van financieel vermogen duurder. Alles wijst er op dat we met zijn allen langer zullen moeten werken om de sociale zekerheid overeind te houden. Ook wie via zijn vermogen slapend rijk wordt, zal een extra inspanning moeten leveren.

Maar...

De kloof tussen arm en rijk kan aangepakt worden via een vermogensbelasting en/of hogere belastingen op roerende inkomsten. Ook de volgende acties passen in dat kader: een betere werking van de diensten van financiën realiseren, een vermogenskadaster realiseren en het degelijk uitbouwen van de cel binnen de belastingdiensten gespecialiseerd in witwaspraktijken via belastingparadijzen.

Voorbeelden van een vergroening van de fiscaliteit zijn extra belastingen op milieuvervuilende activiteiten, zoals extra taks op vliegtickets. Vergroening kan ook bereikt worden door ecologische producten of diensten minder te taxeren, zoals een lager BTW-tarief voor hergebruikactiviteiten en producten met bio-labels.

Wat de financiële producten betreft, zijn we voorstander van een geleidelijke vervanging van bestaande fiscale voordelen, door voordelen met sociale, ecologische en ethische componenten. Dat betekent bijvoorbeeld geen extra fiscale voordelen voor ethisch pensioensparen, maar een afbouw van de voordelen voor het klassiek pensioensparen én het in stand houden van de bestaande voordelen voor het ethisch pensioensparen.

Extra fiscale voordelen voor financiële producten zijn te mijden daar ze de kloof tussen arm en rijk groter maken en de staat armer. Extra fiscale voordelen dienen een compensatie te zijn voor het lager te verwachten rendement en moeten ervoor zorgen dat gelden ook effectief meer in handen komen van MVO-ondernemers, die moeilijk toegang tot de kapitaalmarkt hebben. Geen van beiden zijn bij het ethisch pensioensparen momenteel het geval.

Een sociaal efficiëntere fiscaliteit houdt ook rekening met de sociale meerwaarde van een bedrijf. Een verlaagd belastingtarief voor coöpe-

raties, bedrijven met sociaal oogmerk en bedrijven met een sociaal label is hier een voorbeeld van.

We wijzen ook op het bestaan van enkele bizarre discriminaties. Een beleggingsfonds dat belegt in aandelen en obligaties van beursgenoteerde bedrijven ontsnapt aan vennootschapsbelasting. Een financiële coöperatie die aandelen en leningen verstrekt aan de sociale economie betaalt de normale vennootschapsbelasting. Wie indirect in de sociale economie belegt via het Energiebesparingsfonds of het Kringloopfonds ontvangt een fiscaal voordeel. Wie direct in initiatieven uit de sociale economie of in hun financiers belegt, ontvangt een dergelijk voordeel niet.

We vragen

- * dat er meer werk gemaakt wordt van een **vergroening van de fiscaliteit** en van een **verschuiving** van de lasten van arbeid naar kapitaal

We vragen specifiek met betrekking tot de solidaire economie:

- * een **BTW-verlaging** niet enkel voor **hergebruikgoederen**, maar ook voor de **daaraan verbonden diensten**
- * een **fiscaal voordeel** dat gelijkaardig is aan dat voor het investeren in het Kringloopfonds m.n. een aftrek van 5% van het ingebrachte kapitaal met een maximum van 250 euro voor:
- * **participaties** genomen in CVBA's, vennootschappen met sociaal oogmerk en financiële producten die relevant zijn voor een solidaire economie (inclusief microkredieten)
- * **leningen** verstrekken aan en intekeningen op obligaties van bedrijven en initiatieven die relevant zijn voor een solidaire economie (inclusief microkredieten) voor zover de vergoeding van deze producten (zeven dagen voor de uitgifte) het tarief van overheidsobligaties op vijf jaar niet overschrijdt.

4.3 Maak werk van een apart juridisch statuut voor solidaire financiers en initiatieven

Solidaire financiers en not-for-profit initiatieven met een pro-actief sociaal-ecologisch beleid verdienen omwille van hun specifieke maatschappelijke meerwaarde een aangepaste be-

handeling. Dit kan gaan over: extra fiscale stimulansen, minder prospectusplichten, voorrang bij aanbestedingen en een aangepast bankstapultaat voor de betrokken financiers. Een duidelijke juridische omschrijving van deze initiatieven kan een hulpmiddel zijn om deze aangepaste behandeling ook uitvoerbaar te maken.

We vragen

- * een uitgewerkte **juridische afbakening van solidaire initiatieven en duurzame financiers**, in overleg met de sector.

4.4 Garandeer de continuïteit van het Kringloopfonds

Positief

Het Kringloopfonds is een overheidsinitiatief dat geld heeft opgehaald bij de bevolking, om zo de meerwaardenconomie van extra investeringsgeld te voorzien.

Maar...

De obligatielening die het fonds van middelen voorziet, zal aflopen tijdens de komende regeerperiode.

We herinneren de overheid aan haar belofte om met het Kringloopfonds, niet in de plaats te treden van de bestaande solidaire financiers.

Wij vragen

- * dat de volgende regering **tijdig de middelen van het Kringloopfonds vernieuwt**. De met deze gelden gefinancierde initiatieven blijven de steun nodig hebben.
- * een **behoeftebepaling** die rekening houdt met het feit dat de solidaire en meerwaarden economie groeit en dus ook haar financieringsbehoefte
- * dat het Kringloopfonds de actuele, nog niet gebruikte middelen tijdelijk investeert in activiteiten met maatschappelijke meerwaarde die buiten het terrein van de solidaire financiers liggen.

4.5 Faciliteer de toegang tot risicokapitaal

Het Kringloopfonds dekt niet alle financieringsbehoefte in de sector van de solidaire economie. De solidaire economie heeft behoefte aan risicokapitaal. Het Kringloopfonds verstrekt evenwel voornamelijk leningen. Een voorbeeld

is Netwerk Rentevrij, een initiatief dat rentevrije leningen verstrekt aan initiatieven uit de solidaire economie. Eind 2007 zal Netwerk Rentevrij niet meer aan de behoeftes uit de sector kunnen beantwoorden wegens gebrek aan risicokapitaal. Naast Netwerk Rentevrij melden ook andere actoren ons hun behoefte aan risicokapitaal, dit terwijl het Kringloopfonds eind 2007 nog over miljoenen niet in de solidaire economie geplaatste middelen zal beschikken.

Wij vragen

- * dat het **Kringloopfonds meer risicokapitaal** verschaft
- * dat er een **bijkomend financieel instrument** (vergezeld van fiscale stimulansen) gecreëerd wordt, zodat de betrokken initiatieven niet geheel afhankelijk zijn van het Kringloopfonds en waardoor het ophalen van risicokapitaal voor de solidaire economie (inclusief voor microkrediet) veel makkelijker wordt dan nu het geval is. Concreet denken we in eerste instantie aan een **aangepaste Privak**.

4.6 Garandeer een degelijke toegang tot basisbankdiensten

Als gevolg van een evaluatie van de toepassing van de wet tot instelling van een basisbankdienst, door Réseau Financement Alternatif (voor rekening van de minister van consumentenzaken), heeft de overheid een wetsontwerp ingeleid die de wet op de basisbankdiensten wijzigt en een ontwerp van Koninklijk Besluit (KB) dat het KB wijzigt dat bepaalde uitvoeringsmaatregelen bevat:

- uitbreiding van de toelatingsvoorwaarden van een basisbankdienst en van het begrip van toegestane en gebonden producten die verenigbaar zijn met een basisbankdienst: het maximumbedrag van de spaarrekening(en) van de begunstigde wordt van 2.500 naar 6.000 euro gebracht en er wordt een voorwaarde toegevoegd die toelaat om te beschikken over een consumentenkrediet, voor zover het saldo van de spaarrekeningen verhoogd met het bedrag van het krediet, de som van 6.000 euro niet overschrijft
- verduidelijking in de wet, dat de beschikking van toelaatbaarheid van een verzoek tot collectieve schuldenregeling, geen reden kan zijn om een rekening te weigeren of op te zeggen
- verplichting voor de kredietinstellingen om elke

zes maanden informatie te leveren aan de Bemiddelingsdienst Banken-Krediet-Beleggingen, betreffende het aantal geopende rekeningen, het aantal weigeringen en opzeggingen, alsook van de motivering ervan

Indien dit overheidsinitiatief op talrijke aspecten reeds positief is, moet toch gezegd worden dat de voorgestelde aanpassingen onvoldoende zijn en dat verdere stappen nodig zijn.

Wij vragen

- * om het aantal openingen, sluitingen en toelatingsweigeringen van basisbankdiensten publiek te maken, alsook de redenen van weigering of opzegging
- * om erop toe te zien dat kredietinstellingen de burgers informeren over het bestaan van dit type van rekening (duidelijke omschrijving, in de lijst van de verschillende aangeboden zichtrekeningen, de diensten die inbegrepen zijn in de basisbankdienst, de toegangsvoorwaarden en de voorwaarden die een weigering of sluiting van de rekening rechtvaardigen)
- * om erop toe te zien dat kredietinstellingen de nodige schikkingen treffen, om bepaalde burgers in de mogelijkheid te stellen, toegang tot de basisbankdienst te bekomen (meer bepaald de personen met moeilijkheden inzake automatisering van banken)
- * om de toegangsvoorwaarden voor basisbankdiensten te verruimen door de link volledig op te heffen tussen de opening van een basisbankdienst rekening en het bestaan van een contract voor consumentenkrediet bij een kredietinstelling
- * het herbekijken van de toegangsvoorwaarden tot basisbankdiensten voor bepaalde categorieën vreemdelingen, in het kader van de omzetting van de richtlijnen inzake de anti-witwaspraktijken
- * aanpassing van de wettelijke bepalingen zodanig dat, in de rapporten tussen de kredietinstelling en de houder van een zichtrekening, elke verzaking aan het voordeel van artikel 1289 van het Burgerlijk Wetboek, dat de wettelijke compensatie verbiedt voor de bedragen die niet voor beslag vatbaar zijn, behalve voor zover ze betrekking hebben op de kostprijs van de diensten gelieerd aan deze rekening.

4.7 Creëer een aangepast bankstatuut voor solidaire financiers

Grootbanken stoten kredietverlening aan 'not very profitable' klanten af. Ze weren weinig kapitaalcrachtige klanten en het verstrekken van kleine kredieten stoten ze af. Kredietpiraten veroveren de markt.

Positief

De overheid neemt initiatieven om de gaten te vullen. Ze organiseert: startersfondsen, het verstrekken van solidaire leningen, leningen via OCMW's voor kansengroepen en voor energiezuinige investeringen. Ze haalt investeringsgeld op voor de sociale economie.

Maar...

Een overheid die zelf alle gaten vult is evenwel niet de oplossing. Het heeft er alle schijn van dat de kersen op de taart, de lucratieve activiteiten aan het privaat initiatief overgelaten worden en de overheid het initiatief en de kosten voor de minder rendabele doch andere noodzakelijke kredietverlening mag dragen. Tevens stellen we vast dat de vereisten in de huidige bankwetgeving (het hoge minimumkapitaal, de administratieve en beheersmatige vereisten (en dus kosten)), het voor een kleine bank met een voornamelijk 'not very profitable' klantenbestand, onmogelijk maakt om op te starten en te overleven.

Réseau Financement Alternatif doet momenteel in opdracht van de Koning Boudewijnstichting een onderzoek naar deze problematiek.

We vragen

- * dat de overheid, indien ze financiële instellingen niet wil verplichten tot een **minimum** aan verantwoorde **kredietverlening** (bijvoorbeeld voor kansengroepen), garandeert dat het voor **andere spelers** wel mogelijk is
- * dat er een **aangepast statuut** gecreëerd wordt voor **financiers** van de **solidaire economie** (inclusief microkrediet). Dit statuut moet toelaten dat deze financiers, een beperkt aantal bancaire activiteiten (waaronder het beroep doen op het openbaar sparen, het beheren van zicht- en spaarrekeningen en het verstrekken van kredieten), onder soepeler modaliteiten kunnen vervullen.

4.8 Stimuleer het beleggen in niet-beursgenoteerd Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Positief

De samenleving is meer en meer, weliswaar beetje bij beetje, bereid maatschappelijk verantwoord te investeren.

Maar...

MVI op de Belgische markt investeert voornamelijk in beursgenoteerde effecten. Teveel gelden op één type van bedrijven inzetten is riskant, zowel financieel als sociaal. We wensen geen samenleving waarin bijvoorbeeld het aanvullend pensioen al te afhankelijk wordt van de grillen van de beurs en de financiële prestaties van politiek ongrijpbare, multinationale beursgenoteerde ondernemingen.

Bovendien genieten niet-beursgenoteerde bedrijven en MVO-initiatieven hierdoor niet van de extra aandacht die MVI momenteel met zich meebrengt. Terwijl zij er misschien wel het meest behoefte aan hebben, daar velen onder hen niet op winstmaximalisatie uit zijn en dus minder makkelijk op de kapitaalmarkten aan hun trekken komen.

Réseau Financement Alternatif werkte mee aan een studie die het solidair sparen definieert en in zeven Europese landen in kaart brengt. De studie legt ook de basis voor een label op Europees niveau voor solidaire spaar- en beleggingsproducten. Het label wil producten die de solidaire economie ondersteunen, onderscheiden van deze die dat niet doen.

We vragen

- * dat **MVI** door de overheid **meer gedifferentieerd** gebeurt en dat de overheid **meer belegt** in **niet-beursgenoteerde initiatieven** die een pro-actief sociaal-ecologisch beleid voeren, bijvoorbeeld in bedrijven en initiatieven uit de solidaire economie of in solidaire spaar- en beleggingsproducten
- * **overheidssteun** voor een **Belgische implementatie** van het label voor **solidaire spaar- en beleggingsproducten**.

Internationaliseer

Geld beweegt mondiaal. Dicht bij huis beginnen is goed, maar daar stopt het best niet.

5.1 Promoot het financieringsverbod op anti-persoonsmijnen en clustermunitie

Positief

Het verbod past binnen de Europese resolutie van juli 2005 'on a mine free world'. Deze resolutie roept de lidstaten op om de financiering van wapens als anti-persoonsmijnen en clustermunitie te verbieden.

Maar...

Het publiek karakter van de lijst met verboden bedrijven, die in de wet voorzien is, kan ook internationaal gebruikt worden. Het financieringsverbod betreft immers alle handel en productie, waar ook ter wereld. De lijst dient wereldwijd alle betrokken bedrijven te bevatten.

Ook Belgische financiële instellingen kunnen aangesproken worden op hun rol, namelijk mee te werken aan een verbod op Europees niveau.

We vragen

- * het bepleiten van een **Europees financieringsverbod** via de kanalen en instanties die daartoe kunnen bijdragen
- * te bewaken dat de **internationale conventie** over het verbieden van **clustermunitie** ook het verbod op de **financiering** ervan bevat

5.2 Wees terughoudend t.a.v. multilaterale investeringsakkoorden

Bi- en multilaterale handels- en investeringsakkoorden zijn dikwijls een regelrechte aanslag op de autonomie van ontwikkelingslanden. Inleveren op de rechten om op te komen voor eigen basisbehoeften, is een noodzakelijke voorwaarde die het rijke deel van de aardbol aan de armen oplegt om mee te kunnen profiteren van de rijkdom van het Westen. Economische kolonialisatie zeggen sommigen. Voorstanders noemen de houding van de ontwikkelingslanden onverantwoord protectionistisch en concurrentievervalsend. In de praktijk bestendigen de akkoorden wel de bestaande machts- en rijkdomsonevenwichten. Zelfs één procent aan ontwikkelingshulp geven is dweilen met de kraan open, als men intussen dit type multinationale akkoorden blijft ondertekenen. Deze akkoorden worden bedisseld in besloten kringen, zonder voorafgaand politiek democratisch debat.

Enkele voorbeelden van **rechten** waar **ontwikkelingslanden** onder druk van het Westen in het kader van **multilaterale akkoorden**, van moeten **afzien**:

- * het recht om zichzelf te beschermen tegen plotse kapitaalvlucht (bijvoorbeeld via een wetgeving die verplicht dat ingebrachte kapitalen minimaal enkele jaren in het land blijven)
- * het recht om de zeer rendabele activiteiten uit hun eigen economie voor te behouden

voor lokale ondernemers en aandeelhouders (dit om bijvoorbeeld te vermijden dat buitenlandse investeerders met de grootste winsten gaan lopen, louter investeren in vermogensbeheer van de allerrijksten)

- * het recht om in de toekomst wetgeving uit te vaardigen die het milieu en de werknemers beter beschermen (ook al worden door die wetgeving vooral buitenlandse bedrijven getroffen)
- * het recht om hun sociale zekerheid op eigen ritme te organiseren. Een al te snelle privatisering van bijvoorbeeld het aanbod aan pensioenverzekeringen kan de lokale solidariteit tussen welgestelden en behoeftigen immers fundamenteel ondermijnen
- * het recht om buitenlandse kapitalen te oriënteren naar eigen basisbehoeften (bijvoorbeeld om te vereisen dat buitenlandse bankiers een dienstverlening uitbouwen naar plattelandsbewoners of andere kansengroepen)
- * om subsidies toe te kennen aan lokale ondernemers om op termijn de tekorten qua kennis en andere achterstand weg te werken.

Stel dat blijkt dat de Belgische economie binnen twintig jaar in Chinese of Arabische handen is. Hoe zouden wij ons voelen als de regering akkoorden ondertekend heeft, waardoor ze geen maatregelen meer mag nemen die mogelijkwijs buitenlandse investeerders benadelen? Dat is nu juist hetgeen dat menig bi- of multilateraal akkoorden voor sommige landen inhoudt.

We vragen

- dat er bij onderhandelingen over **bi- of multilaterale handels- of investeringsakkoorden**, de regering erover waakt dat het in **overeenstemming** is met de vereisten van **duurzame ontwikkeling**, rekening houdend met milieubescherming, sociale bescherming en de behoeften van ontwikkelingslanden
- een voorafgaand **publiek debat** over de standpunten die België tijdens de onderhandelingen over deze akkoorden inneemt.

5.3 Maak werk van een rechtvaardiger en efficiëntere fiscaliteit op Europees niveau

Dit onderwerp betreft een bijna onontgonnen terrein, waar nog veel en belangrijk werk verzet kan worden. We beperken ons hier tot enkele aanzetten.

Vooreerst is er het stimuleren van de aanpak van transfer pricing, het gebruik van fiscale paradijzen en andere vormen van fiscale fraude op Europees niveau.

Een boeiend idee om uit te werken, is het toepassen van sociale, ecologische en ethische clausules bij het bepalen van invoerquota en het heffen van invoertaksen, extra heffingen of beperking van de invoerquota voor producten die niet in overeenstemming zijn met het Kyoto-akkoord of niet met respect voor de basisarbeidsrechten geproduceerd zijn.

Tot slot stellen we ons de vraag welke inspanningen de Belgische overheid zal leveren m.b.t. het promoten van de Tobin Tax op Europees niveau.

Doe het niet alleen: overleg

Opvallend is dat het actuele overleg van de werkgroep ICDO werkgroep MVI zeer eenzijdig georiënteerd is. De financiële sector wordt direct via haar koepels (BEAMA, FEBELFIN, ..) en via haar controle-instanties (de CBFA, de controledienst voor de verzekeringen...) geconsulteerd. Wij mogen onze mening inbrengen via BELSIF. Dat is ook een forum waarin de stem van financiële instellingen sterk doorklinkt. Financiële instellingen hebben er immers de meerderheid van het bestuur in handen.

We vragen

- * overleg via een **formeel overheidsorgaan** of werkgroep die **MVI** opvolgt en stimuleert, waaraan Netwerk Vlaanderen, Réseau Financement Alternatif en andere stakeholders uit het **mid-denvel** direct kunnen **participeren**. Wanneer MVI op een serieuze manier ingeschreven wordt in het regeerakkoord zal een dergelijke werkgroep onontbeerlijk zijn.

Colofon

April 2007, Brussel, België.

Auteur Luc Weyn, Netwerk Vlaanderen

Werken mee aan dit Memorandum

Leontien Aarnoudse, Bernard Bayot,
Laurence Roland, Kristien Vermeersch

Ontwerp Yichalal Grafische Vormgeving

Druk Druk in de Weer

Verantwoordelijke uitgever Kristien Vermeersch

Fotografie

Jason Antony, Simon Gray, Christophe Libert, Thomas Picard,
Dani Simmonds, Magda Skale, Sas Van Veen, Steve Woods
Alterfin, Netwerk Vlaanderen

Dit Memorandum is een gezamenlijke product van
Netwerk Vlaanderen en **Réseau Financement Alternatif**.

Anders omgaan met geld

Netwerk Vlaanderen

Vooruitgangsstraat 333/9
1030 Brussel, België

Tel: 02/201.07.70 Fax: 02/201.06.02
info@netwerk-vlaanderen.be

Netwerk Vlaanderen promoot het anders omgaan met geld, dat wil zeggen met oog voor mens en milieu. Netwerk streeft naar een eerlijke duurzame samenleving.

www.netwerkvlaanderen.be

**RÉSEAU
FINANCEMENT
ALTERNATIF**

Réseau Financement Alternatif

Chaussée d'Alsemberg 303-309
1190 Brussel, België

Tel 02/340.08.60 Fax: 02/706.49.06
info@rfa.be

Réseau Financement Alternatif is een pluralistisch netwerk van non-profit verenigingen met als voornaamste doel ethiek en solidariteit in onze omgang met het geld te ontwikkelen en te stimuleren om zo tot een rechtvaardigere en menselijkere samenleving te komen.

www.rfa.be